

N:o 4.

Ank. till Riksd. kansli den 8 mars 1898, kl. 2 e. m.

Memorial, om användande af bankovinsten för 1897.

I den till innevarande års Riksdag aflåtna propositionen om statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t föreslagit, att af riksbankens vinst för år 1897, utgörande kr. 3,327,923: 13, ett belopp af 2,995,000 kronor måtte anvisas för statsverkets behof, att utbetalas vid den tid under år 1899, som af Riksdagen bestämdes.

Enligt hvad ett vid den kongl. propositionen fogadt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 14 sistlidne januari utvisar, har föredragande departementschefen vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t anfört följande:

»Enligt mig från fullmäktige i riksbanken tillhandakommen uppgift uppgår riksbankens vinst för år 1897, approximativt beräknad, till 3,328,000 kronor.

»Grunden för fördelning mellan statsverket och riksbanken af den å denna banks rörelse uppkomna vinst har vexlat efter de å olika tider rådande olika förhållanden. Sålunda har, såsom för tiden 1867—1891 närmare framgår af en vid 1893 års statsverksproposition fogad tabell, för åren 1867—1870 hela eller i det närmaste hela bankovinsten tillfallit statsverket, medan för åren 1871 och 1872 hela vinsten reserverades för riksbankens egen räkning. För år 1873 tillföll något mera än en fjerdedel af vinsten statsverket. Med undantag för åren 1885 och 1887, hvilkas vinst i sin helhet behölls för riksbanken, delades för åren 1874—1891 med viss afjemning af summorna vinsten till lika

Bih. till Riksd. Prot. 1898. 6 Saml. 1 Afd. 4 Häft. (N:is 4, 5.)

belopp mellan statsverket och riksbanken. Bankovinsten för åren 1892 och 1893 öfverlemnades med viss afjemning för det förra året till statsverket. Af riksbankens vinst för åren 1894 och 1895 öfverlemnades nio tiondedelar till statsverket, medan en tiondedel reserverades för bankens räkning.

»I fråga om dispositionen af bankovinsten för år 1896 föreslog Eders Kongl. Maj:t 1897 års Riksdag, att nio tiondedelar deraf måtte öfverlemnas till statsverket, men Riksdagen beslöt, att af vinstens bokförda belopp, 3,118,211 kronor 54 öre, en summa af 1,800,000 kronor eller således omkring $\frac{58}{100}$ af hela vinsten skulle öfverlemnas till statsverket och återstoden, 1,318,211 kronor 54 öre, för riksbanken bibehållas. Af bankoutskottets utlåtande n:o 8 vid sistlidne riksdag inhemtas, att storleken af den vinstandel, 1,800,000 kronor, som öfverlemnats till statsverket, bestämts med hänsyn dertill, att nämnda siffra motsvarade i jemnadt tal tre procent å riksbankens fonder.

»Enligt bestämmelsen i 26 § af lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897, hvilken bestämmelse skall lända till efterrättelse från och med år 1899, skola af riksbankens behållna årliga vinst minst tio procent afsättas till bankens reservfond. Omständigheter kunna naturligtvis föreligga, hvilka påkalla en större afsättning, men då, såsom af bankoutskottets nyss omförmälda utlåtande framgår, bankofullmäktige i fråga om dispositionen af 1896 års bankovinst uttalat såsom sin åsigt, att, från synpunkten af bankens behof af egna kapital, hinder ej mötte för bifall till Eders Kongl. Maj:ts förslag om öfverlemnande af nio tiondedelar af vinsten till statsverket, äfven om dervid toges hänsyn till frågan om nya afdelningskontors inrättande, då förhållandena i förevarande afseende kunna antagas vara oförändrade sedan sistlidet år och då särskild anledning till förstärkning af riksbankens fonder med större belopp än det för framtiden lagstadgade sålunda icke för närvarande torde föreligga, synes mig återstoden af vinsten böra komma statsverket till godo, och jag hemställer därför, att Eders Kongl. Maj:t må hos Riksdagen göra framställning derom, att af riksbankens vinstmedel för år 1897, utgörande i rundt tal 3,328,000 kronor, nio tiondedelar, eller i afjemnadt tal 2,995,000 kronor, må anvisas för statsverkets behof, att utbetalas vid den tidpunkt under år 1899, Riksdagen bestämmer.»

Sedan utskottet begärt yttrande i ämnet från fullmäktige i riksbanken, hafva fullmäktige i en till utskottet den 24 sistlidne februari aflåten skrifvelse anført:

»Från och med nästa års början kommer, såsom bekant är, lagen för Sveriges riksbank af den 12 maj 1897 att fullständigt tillämpas. Enligt densamma kan för afbetalningslån komma att högst användas en half million kronor mer än för närvarande är medgifvet, hvarjemte för kreditiv och kredit i löpande räkning skulle blifva att tillgå ett sammanlagdt belopp af högst femton millioner kronor, oberäknadt det kreditiv af högst en och en half million, som riksgäldskontoret eger begagna.

»Då utlåningen i de ifrågavarande rörelsegrenarne sker på jemförelsevis lång tid, är deraf en gifven följd, att riksbankens tillgångar blifva i och genom den mera bundna än genom utlåningen för öfrigt. Vid sådant förhållande lär det kunna anses önskvärdt, att riksbankens kapitaltillgångar förstärkas förmedelst något större andel i vinsten, än eljest skulle ifrågakomma. Fullmäktige få med afseende härå hemställa, huru vida icke skäl förefinnes att låta riksbanken af 1897 års vinst erhålla ungefär lika stort belopp, som enligt Riksdagens beslut tillgodokom banken af vinstmedlen för 1896, i hvilket fall skulle för riksbankens räkning afses ett belopp af 1,327,923: 13 samt till statsverket anvisas återstoden eller två millioner kronor, att utgå med en fjerdedel under hvarje af månaderna januari, april, juli och oktober 1899.»

Då fullmäktige i riksbanken på skäl, som framgå af deras här ofvan meddelade yttrande, funnit det vara för riksbanken önskvärdt, att af bankens vinst för 1897 ett ungefär lika stort belopp som af 1896 års bankovinst måtte åt riksbanken bibehållas, finner utskottet sig böra biträda fullmäktiges förslag i fråga om vinstmedlens fördelning, samt hemställer derfor,

att Riksdagen må på det sätt bifalla Kongl. Majt:s förevarande proposition, att Riksdagen beslutar,

1:o

att af riksbankens vinst för år 1897 ett belopp af 2,000,000 kronor öfverlemnas till statsverket samt

återstoden, 1,327,923 kronor 13 öre, för riksbanken bibehålles, och

2:o

att statsverkets andel af bankovinsten för år 1897 skall af fullmäktige i riksbanken tillhandahållas statskontoret och utgå med en fjerdedel under loppet af månaderna januari, april, juli och oktober år 1899.

Stockholm den 8 mars 1898.

På bankoutskottets vägnar:

G. H. SPENS.
